

Julian Sulowski

"Das Markusevangelium", cz. 2, Rudolf Pesch, Freiburg-Basel-Wien 1977 : [recenzja]

Collectanea Theologica 49/1, 202-203

1979

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wymienionych artykułów możemy poznać równocześnie inicjatorów i propagatorów nowej myśli katechetycznej oraz ich wkład pracy w dzieło polskiej katechezy. Píše na ten temat ks. F. Bła chnicki w artykule *Formacja służby liturgicznej w Polsce 1964—1974*. Warto tu podkreślić, że ten rodzaj pracy wzbudził wielkie zainteresowanie na Zachodzie. Może o tym świadczyć między innymi informacja sprawozdawcza z obrad ostatniego Synodu Biskupów w Rzymie zamieszczona w *Christlich-pädagogische Blätter* (rok 1978 nr 1).

Ks. M. M a j e w s k i w artykule *Formacja katechetów w Polsce* informuje o przebiegu zasadniczej formacji katechetycznej w Polsce — dla duchowieństwa w Seminarjach Duchownych, a dla zakonnic i katechetów świeckich na podstawowym studium teologii KUL i ATK, w instytutach i na kursach diecezjalnych. Autor nie pomija też problemu permanentnego doszkalaćnia, które umożliwiają katechetom dziecięce, organizując dla nich różne studia i kursy. W artykule znajdujemy również informacje o specjalistycznej formacji katechetycznej w KUL i ATK dla tych, którzy ukończyli teologię ogólną. Przy okazji zapoznaje autor z profilem studiów specjalistycznych.

Problematykę książki zamyka artykuł ks. J. Gryniakowa pt. *Wy-chowanie chrześcijańskie w Kościele ewangelickim w Polsce*. Po nakreśleniu tła historycznego sytuacji Kościoła ewangelickiego w Polsce autor ukazuje trudności katechizacji ze względu na diasporyczny charakter Kościoła ewangelickiego. Mówi też o sposobach przewycięzania trudności i zapoznaje z rodzajem katechezy dla dzieci wyznania ewangelickiego, jak też z rodzajem pracy z młodzieżą.

Książka wzbudziła duże zainteresowanie na Zachodzie i zapewne spełni swoje zadanie. Nie tylko zapozna czytelnika z sytuacją katechetyczną, trudnościami i osiągnięciami polskiej katechezy oraz z wkładem polskiej myśli katechetycznej w dzieło ogólnokościelne, lecz także przyczyni się z pewnością do wymiany doświadczeń i zacieśnienia współpracy. Dobrze byłoby, gdyby z jej treścią zapoznał się również polski czytelnik.

ks. Bronisław Twardzicki, *Przemysł*
ks. Jan Stanisł, *Przemysł*

Rudolf PESCH, *Das Markusevangelium*, Cz. II, Freiburg-Basel-Wien 1977, Verlag Herder, s. XVI+576.

Znany nowotestamentalista frankfurcki, Rudolf P e s c h zakończył tym tomem parę lat żmudnej pracy nad ewangelią Marka¹. Tom zawiera komentarz do Mk 8, 27—16, 20. W swojej pracy autor postawił sobie dwa zadania. Pierwszym z nich było otworzenie tekstu ewangelii za pomocą metody historyczno-krytycznej zrozumieniu współczesnego nam czytelnika. Drugim zadaniem było ukazanie wartości ewangelii kanonicznej w perspektywie współczesnej teologii i potrzeb współczesnego przepowiadania kościelnego.

Autor usiłował wywiązać się z tych zadań możliwie najlepiej, ale nie

¹ Omówienie pierwszej części ukazało się w *Collectanea Theologica* 47 (1977) z. 4, 189—190.

uważa, że wysiłek otworzenia ewangelii Markowej jako słowa Bożego oraz jako „kontekstu żywego Słowa Bożego”, czyli jako związanego z wiarą orędzia o samoudzielaniu się Boga w Jezusie Chrystusie przez Ducha Świętego, został tym samym zakończony (s. 566). Komentator usiłuje wyrazić myśl kanonicznego świadka wiary w rozmowie z wierzącymi naszych czasów i pragnie przyjęcia jego świadectwa. Liczy na to, że dyskusja będzie prowadzona bardziej nad przeczytanym i przeżytym tekstem ewangelii niż nad komentarzem, który uważa za dyskusyjny.

W rozdziale pierwszym Pesch omawia drogę Syna Człowieczego do męki oraz drogę naśladowania ukrzyżowanego przez uczniów (8,27—10,52). Następnie przedstawia objawienie się Jezusa jako Mesjasza wraz z Jego nauczeniem w świątyni (11,1—12,44). Rozdział trzeci stanowi mowa eschatologiczna Jezusa (13, 11—37). Z kolei omawia mękę Jezusa i głoszenie orędzia o Jego zmartwychwstaniu przez uczniów (14,1—16,8). Wreszcie autor komentuje krótsze i dłuższe, tzn. kanoniczne zakończenie ewangelii Marka (16,9—20).

Oprócz rozwinięć niektórych zagadnień w ekskursach podobnych do tomu pierwszego, tom niniejszy zawiera ciekawe dygresje (ekskursy) o przedmarkowej historii męki, o tradycjach Ostatniej Wieczerzy, o procesie Jezusa, o tajemnicy mesjańskiej oraz o chrystologii Markowej. Wreszcie znajdujemy w tym tomie posłowie o znaczeniu ewangelii Marka we współczesnej dyskusji teologicznej. Szczególną uwagę poświęcił Pesch skomentowaniu tradycji paschalnej (16,1—8). W tym świetle skomentował Markowe określenie egzystencji chrześcijańskiej pojętej jako droga naśladowania Jezusa (Mk 8,27 nn) we wspólnocie chrześcijańskiej i to na wielu przykładach, jak urząd kościelny, małżeństwo, bogactwo, dzieci itp.

Według pierwszych opinii biblistów dzieło stanowi duże zaskoczenie i niemałej wagi wydarzenie egzegetyczne. Zdaniem A. Vögtlego z Fryburga (RFN) spowoduje ono nawet poruszenie w kołach biblistów z racji swej nowej orientacji egzegetycznej. Dzieło to odpowiada najwyższym wymaganiom naukowym i dostarcza przeobfitej, solidnie udokumentowanej informacji. W historii interpretacji ewangelii Marka w naszym stuleciu komentarz Pescha stanowi zwrot, gdyż zakotwicza chrystologię i soteriologię paschalną w objawielskim działaniu ziemskiego Jezusa. Autor odrzuca kierowany przez swoje założenia kerygmatyczno-teologiczne i zabarwiony przez metodę *Formgeschichte* historyczny sceptycyzm jako założenie w badaniu ewangelii Marka. Jego zdaniem ostatecznym celem ewangelisty nie jest ani tworzenie doktryny, ani zbudowanie gminy kościelnej, lecz sam Jezus z Nazaretu, z którym ewangelista pragnie zetknąć swoich czytelników. Dlatego skrętnie „konserwuje” w swej ewangelii najstarsze tradycje o Jezusie. Zdaniem Pescha sens i dzieje przekazywane przez „konserwatora” tradycji nie dadzą się sprowadzić do czystej „recytacji”. Wydarzenie zostało bowiem zinterpretowane już przez pierwszego głosiciela. Jeśli Marek jest konserwatywnym redaktorem, to należy się liczyć z tym, że przekazuje on najstarszą tradycję. Stąd ewangelia Marka najbardziej umożliwia odpowiedź na pytanie „retrospektywne” o dzieje Jezusa z Nazaretu (s. 562).

Zapewne polscy wykładowcy Nowego Testamentu oraz wykładowcy chrystologii i soteriologii będą mogli odnieść dużą korzyść przez zapoznanie się z dziełem R. Pescha.

ks. Julian Sulowski SJ, Warszawa

Rudolf HOPPE, *Der theologische Hintergrund des Jakobusbriefes*, Würzburg 1977, Echter Verlag, s. 170.

Książka została wydana jako 28 tom serii *Forschung zur Bibel*. Stanowi ona nieco przerobioną rozprawę doktorską na wydziale teologicznym uniwersytetu we Fryburgu badeńskim. Głównym zadaniem, jakie postawił sobie